

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 61 (1947)

Artikel: Pled da cumgio per dr. Otto Gieré : pronunzcho al radio in settember 1946 da prof. dr. Reto R. Bezzola
Autor: Bezzola, Reto R.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-216129>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 06.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Pled da cumgio per dr. Otto Gieré

pronunzcho al radio in settember 1946

da prof. dr. Reto R. Bezzola

Chers udituors,

che mel als stu que fer da nun udir in quist mumaint la vusch prüveda da sar Otto Gieré chi, seguond program, avess darcho gieu da'Ls fer hoz la Cronica economica da nos pajais. Ils 2 settember sparit el, cusü a Samedan inua ch'el passantaiva sas vacanzas. Schabain cha sa sandet eira daspö ans pütost delicta, schi nu s'aspettaiva üngün ad üna fin uschè dandetta. Dr. Gieré svess as chattaiva uschè bain ch'el avaiva renunzcho quista sted a sia solita cura in Val Sinestra per pudair passanter las eivnas libras in famiglia a Samedan. Ils ultims dis nu's sentiva'l però pü taunt bain ed acceptet gugent l'offerta d'ün amih da servezzan zürigais chi l'offrit da gnir sü a'l piglier a la fin da las vacanzas per ch'el nu stöglia svess manascher si' auto in gnand in giò. L'amih gnit, mo el nu pudet pü al render que servezzan. Nus l'inscuntrettans tuot schmiss e consterño al funarel dad Otto Gieré.

Üna granda raspeda, gnida insembel da tuot l'Engiadina e da la Bassa, as radunet ils 4 settember davaunt la chersa Gieré a Samedan per der al defunt l'ultim accumpagnamaint. Zieva il pled da funarel da sar ravarenda Guidon exprimet dir. Wittstock da la granda impraisa Bally ils sentimaints d'amicizcha e dad arcugnuschentscha da la direcziun e'l persunel da l'Arola-Schuhe S. A., l'impraisa da vendita da Bally cha dr. Gieré dirigiva a Turi. L'ultim tuchet que a quel chi Als tschauntscha cò uossa, dad exprimer ils sentimaints da nos pövel rumauntsch invers quel chi ho fat taunt per el. Sün invid da la direcziun dal Radio adressa el hoz quels pleds ad ün public pü vast e specielmaing a tuot quels chi nu pudettan svess render l'ultim' onur ad ün hom ch'els uiditan uschè suvez e cun uschè grand profit e plaschair in sieus discours al microfon.

Nus perdains in Otto Gieré ün dals pü activs e positivs cumbattants per lingua e cultura rumauntscha. Naschieu a S-chanf l'an 1886, avaiva el passanto sia infanzia in sieu lö da naschentscha ed a Samedan, inua cha la famiglia s'avaiva transferida zieva ün pér ans. A seguittan la scoula chantunela a Cuoir a e'l stüdis da dret in universiteds svizzras e tudas-chas, si' entreda in la chesa Bally chi al tramettet il prüm per duos ans a Vienna, alura da Schönenwerd a Turi, inua ch'el operet fin a sa mort illa direcziun da l'Arola. Intaunt s'ho el marido. Sa duonna, Emmi Trippi, ais Engiadinaisa, ils noms da sieus infaunts, Ladina e Gian Reto sun scu ün' expressiun da que chi l'impliva il cour.

Que nun ais ün spür cas scha taunts dals noss chi s'haun sacrifichos per la chosa rumauntscha, passantettan la granda part da lur vita in terras estras u almain in terra d'otra lingua, dalöntsch da la patria rumauntscha. Isulos traunter glieud d'otra tschauntscha, nascha e renascha adüna darcho in els l'affecziun per quista lingua chi'ns disch: mamma, famiglia, infanzia, chesa paterna, Engiadina. Que füt il cas eir tar Otto Gieré. Chi chi ho let e giodieu sieus raquints «Sulagl», «Fatschögn» e vis la cumedgia ch'el tret cun Eduard Bezzola dad üna novella da Giovannes Mathis, «La rimur in chesa Salis», cha nus giodeyttans quista sted a Samedan il di da l'inauguraziun da la «Chesa Planta» — quel so cha rumauntsch significhaiva per el famiglia, patria i'l sen il pü intim dal pled. Cur cha dal 1919 sar Jon Clos Brunner giò Lavin lantschet l'idea d'üna collecziun da lectüras per la famiglia rumauntscha cul nom «Chasa paterna», cò füt Otto Gierè ün dals prüms a sustgnair l'impraisa. El scrivet svess la bella proclaimaziun «al pövel rumauntsch» e fet part da la fundaziun fin a sia egna mort, saja da la cumischiun finanziela, saja da la cumischiun litteraria da la collecziun chi vzet cumparair in ün da sieus numers il simpatic raquint chi ho il nom il pü splenduraint da tuot la seria: «Sulagl».

Ün an zieva la naschentscha da la Chasa paterna gnit fundeda la famiglia rumauntscha da nossa pü granda cited svizzra, l'Uniun rumauntscha da Turi. Scha ün s'ho sacrificho per quista granda famiglia da 300 members, füt que bain Otto Gieré. Pochs eiran uschè fidels scu el a sias radunanzas, pochs uschè activs in sieu rauogl. Que s'inclegia ch'el füt eir divers ans nos president. Cun l'Uniun rumauntscha a Turi staun trists e commoss a la fossa dad Otto Gierè

ils students da la Ladinia chi ho gieu pochs «barbas» uschè premurus e buntadaivels scu a «barb' Otto». Ad els s'uneschan l'Uniun dals Grischs, la Societed reto-rumauntscha e, pü cu tuots, la Lia Rumauntscha e cun ella tuot il pövel rumauntsch chi po ingrazcher ad Otto Gieré ün da sieus pü bels success — l'arcugnuschentscha ufficiela da sa lingua scu lingua naziunela svizzra. Cunter tuottas resistenzas, cunter tuot ils dubis defendet e propaget Otto Gieré quista ideja, chi eira sia ideja e sia iniziativa, fin ch'el e nus la vzettans finelmaing realiseda. Il di da la votaziun cun sieu stupend resultat stu esser sto ün dals pü bels dis da sa vita. Eau al vez aucha, commoss e plain da si' ota mischiun, a piglier il pled zieva nos Cussglier federel Etter in quella imposanta manifestaziun a pro da si' ideja illa sela dal palazi cumünel da Turi. Po que der qualcosa pü bel per ün crastiaun cu il fat cha sieu pü bel di ais il pü bel di da sieu pövel? Uschè eira Otto Gieré, ün umaun chi chattaiva sia pü ota satisfacziun e cuntantezza na be in sieu esser individuel, ma scu commember e conductur d'üna comuniun, scu bap da famiglia, scu directur d'ün' impraisa, stimo e venero da sieus collavuratuors ed impiegos, scu uffizchel, purto da l'affecziun da sa truppa, scu citadin activ d'ün pövel inter. E cur cha la direcziun dal radio am dumandet avaunt ün pêr ans ün hom chi savess culla cumpetenza e cul sen da responsabilited vulieu, der da temp in temp üna survista da la vita economica da nos pajais, a chi pudaiv' eau m'impisser oter cu ad Otto Gieré? Els tuots saun cun che maestria e cun che conscienuzited ch'el realiset nossas spraunzas. Als udituors dal radio s'uneschan in lur ingrazchamaint surour la fossa our ils numerus lectuors dal «Fögl d'Engiadina» e dal «Fögl Ladin» chi daspö decennis legiaivan cun viv interess sieus artichels e sias corrispondenzas zürigaisas e daspö divers ans sias excellentas cronicas economicas da nos pajais.

In giand la damaun dal di da funarel da Turi sü a Samedan e m'impiissand al cher trapasso, nu pudef m'impedir da l'invilger per sia vita uschè plain' armonia — almain scu ch'ell' appariva a nus oters chi forsa nu vzaivans adüna que ch'el zuppantaiva in se da greiv e pisserus — armonia chi s'accumplit eir in sa mort. Per nus parta el memma bod, mo già cha que ho stuvieu esser, schi che mort pü bella cu quaista pudains ans imaginer? Gnir e murir in Engiadina, a Samedan, la vschinauncha da si' infanzia, vegl e nouv cen-

trum da quella vita e cultura rumauntscha chi al staiva uschè a cour, murir cò dandettamaing, in üna veglia chesa purila, plaina d'algords da «sülagl» e «fatschögn» cha telas chesas haun cuntschieu tschientiners a la lungia, gnir purto our da la granda porta da quista chesa al sun da sa chanzun preferida, fer sieu ultim viedi a traviers las vias e giassas da sia vschinauncha, sü per la pradaria d'utuon al sun da sieus sains e gnir sepulieu in quella quaida terra da San Peter, vzair a l'ur da sa fossa üna raspeda d'amihs, da paraints, da convschins e cuntschaints our da tuot quellas veglias famiglias engiadinaisas chi as saintan insè tuottas scu *üna* granda famiglia chi venerescha e cumplaundscha ün da sieus meglers figls, — intaunt cha üna fina plövgia crouda sülla terra fras-cha e pera da benedir l'ouvra passeda e da fer prüer il sem cha quel chi ans abanduna büttet our in tuot quels ans da fervur ed activited.